

**Posudek oponenta na bakalářskou práci Anety Irové:
Vzájemný vztah sebehodnocení a metakognice u žáků a žákyň 5. třídy základní
školy**

Bakalářská práce Anety Irové je tvořena 74 stranami textu, včetně seznamu literatury. Text práce je srozumitelný a její styl odpovídá nárokům kladeným na tyto typy textu.

Hlavním tématem práce je vztah metakognice a sebehodnocení u žáků na prvním stupni základní školy. Vzhledem k současným trendům ve vzdělávání se jednoznačně jedná o důležité téma. Práce je klasicky členěna na teoretickou a empirickou část, přičemž empirická část zabírá významnější část celkového textu. Obě části se vzájemně doplňují. Teoretické koncepty autorka vhodně využila pro přípravu designu výzkumu a je zde patrná i snaha o propojení vlastních výsledků a uvedených teorií.

Teoretická část obsahuje popis hlavních konceptů – tedy metakognice a sebehodnocení. Ač jde do jisté míry spíše o učebnicový přehled, text je dobře strukturovaný a využívány jsou relevantní české i zahraniční zdroje. Autorka se zabývá i vývojovým hlediskem a zamýšlí se nad vztahem mezi oběma zkoumanými koncepty. Tato část tvoří vhodný přechod mezi teoretickou a empirickou částí.

Výzkumná část začíná definicí cíle a prezentací výzkumných otázek. Cíl je však definován velmi široce a výzkumné otázky s ním nejsou v explicitním souladu, což působí matoucím dojmem. Dále následuje popis výzkumného soboru a průběhu sběru dat. Tato část je naopak popsána jasně a srozumitelně. Podrobně jsou popsány rovněž použité nástroje. Z hlediska metodologie mi v této sekci chybí popis toho, jak byla provedena kvalitativní analýza. Autorka pouze zmiňuje, že využila obsahovou analýzu.

V části 5 autorka představuje vlastní analýzy dat. Ty jsou zpracovány přehledně a precizně. Prezentovány jsou následující analýzy: vztah přesnosti sebehodnocení a úrovně metakognice; vztah mezi známkami sebehodnocením a metakognicí; vývoj sebehodnocení a metakognice v čase; rozdíly mezi dívkami a chlapci; rozdíly mezi 11 letými a 12 letými žáky.

Výsledky přinášejí mnoho zajímavých zjištění. Korelace mezi metakognicí a sebehodnocením se ukázala jako velmi silná, zvláště v oblasti matematiky. V případě matematiky se objevila rovněž souvislost mezi metakognicí a školním hodnocením. V případě

českého jazyka tomu tak nebylo. Autorka nabízí vysvětlení týkající se jiné povahy českého jazyka, respektive odlišné konstrukce metakognitivního dotazníku pro český jazyk.

Napadá mě k tomu, že by možná bylo zajímavé podívat se na to, jak známka z českého jazyka souvisí s metakognitivním dotazníkem pro matematiku. Pokud by ani tady souvislost nebyla, je možné se spíše přiklonit k tomu, že vysvětlení tkví v odlišené povaze předmětu. Pokud by ale zde souvislost byla, je možné uvažovat spíše o souvislosti s konstrukcí dotazníku pro metakognici v českém jazyce.

Dále autorka ukazuje srovnání testových výsledků v čase. V textu ale nenacházím jasnou argumentaci k tomu, proč toto srovnání bylo děláno, respektive proč vůbec byl výzkum prováděn ve dvou vlnách.

Za cenné považuji srovnání dívek a chlapců. Ohledně zařazení srovnání dle věku si naopak nejsem jistá. Věkové rozdíly mezi dětmi jsou malé a asi nebylo možné předpokládat, že se zde objeví významnější rozdíly. Pokud by z nějakého důvodu bylo důležité porovnání zařadit, vhodnější by se mi zdálo využití korelační analýzy.

Přesto, že analýz bylo uděláno mnoho, zajímal by mě ještě pohled na to, zda se lišila přesnost sebehodnocení u úspěšných a neúspěšných řešitelů didaktických testů. Možná ale vzhledem k malému počtu žáků nemohlo být toto srovnání zařazeno.

V další sekci výsledkové části autorka prezentuje hlubší analýzy týkající se jedné z metakognitivních úloh a nabízí pokus o identifikaci skupin žáků z hlediska testových výsledků. Obě části se mi zdají nosné, jelikož umožňují detailnější pohled na zkoumaný vzorek.

Výhrady mám k prezentaci kvalitativní analýzy. Autorka zde nabízí popis pozorování, které by ale podle mého názoru patřil píše do příloh. Naopak způsob analýz rozhovoru by měl být součástí metodologické sekce, kde jednoznačně chybí (viz výše).

V závěrečném oddíle autorka prezentuje diskuzi a závěry. Diskuze je zpracována dobře, je zde patrná snaha o vztažení výsledků k teoretickým konceptům. Oceňuji zařazení doporučení rozvoje metakognic pomocí rozvoje sebehodnocení. Naopak opatrná bych byla s tvrzením ohledně toho, že styl učitelky je klíčový pro rozvoj metakognice. Právem se sice můžeme domnívat, že tomu tak je, ale na základě výsledků to nemůžeme jednoznačně tvrdit.

I přes dílčí nedostatky uvedené v posudku práci považuji za pěkně zpracovanou a doporučuji ji k obhajobě.

Otázky k diskuzi:

Jaká byla hlavní úvaha zařazení dvou vln sběru dat?

Prosím o dovysvětlení souvislosti mezi výzkumným cílem a výzkumnými otázkami.

Proč bylo zařazeno srovnání dle věku?

Co z výsledků považujete osobně za nejpřekvapivější?

V Praze dne 7.5.2024

PhDr. Anna Páchová, Ph.D.